

papers

2010: l'any europeu de la lluita contra la pobresa i l'exclusió

Massimo Tinnirello

Bodas de oro de la Carta Magna de la descolonització

Anna Maria Badia

Catalunya: producció i distribució de la renda

Muriel Casals

El compromís d'actuar com a agents de canvi social

Montse Santolino i Toni Royo

L'ideari de la Lliga

Entrevista a Aureli Argemí

Teresa Macià i Begoña Basterretxea

De les idees a les pel·lícules

Muriel Giménez

Selva endins amb els Xavaiites

sumari

- 2 Des de la junta...
Tots els pobles tenen dret a...
Joan Casañas
- 3 Opinió
2010: L'any europeu de la lluita contra la pobresa i l'exclusió
Massimo Tinnirello
- 5 Retalls de premsa
- 6 Opinió
Bodas de oro de la Carta Magna de la descolonització
Anna Maria Badia
- 8 Opinió
Catalunya: producció i distribució de la renda
Muriel Casals
- 10 Opinió
El compromís d'actuar com a agents de canvi social
Montse Santolino i Toni Royo
- 12 L'ideari de la Lliga
- 14 Rerefons
Entrevista a Aureli Argemí
Teresa Macià i Begoña Basterretxea
- 19 Cinema
De les idees a les pel·lícules
Muriel Giménez
- 22 Bibliografia i Participació
- 23 Activitats
- 24 Contraportada

Revista Papers

Edita	Lliga dels Drets dels Pobles
Tiratge	900 exemplars
Data d'edició	Juny del 2010
Dipòsit Legal	B-23019-2007
Consell de redacció	Begoña Basterretxea, Josep Ramon Giménez, Rita Huybens, Albert Roig i Teresa Macià.

Revista quadrimestral
Impressió Vallès
Revisió Lingüística Maria Pujol

LLIGA DELS DRETS DELS POBLES

Adreça Sant Isidre, 140 (Ca l'Estruch)
08208 SABADELL

Telèfon 93 723 71 02
Fax 93 168 58 71
Web www.webdels pobles.org
Adreça electrònica info@dretsdelspobles.org
Horari d'atenció al públic De dilluns a divendres de 10 a 20 h.

Disposem d'una biblioteca especialitzada en drets humans, desenvolupament, cultura de pau, política, món àrab i musulmà.

La Lliga dels Drets dels Pobles no comparteix necessàriament l'opinió dels autors dels articles publicats en la revista.

La Lliga dels Drets dels Pobles agrairà la reproducció i divulgació dels continguts d'aquesta revista sempre i quan se citi la font.

Amb el suport de

Portada: "Colaix de les activitats de la Lliga dels Drets dels Pobles"
Arxiu Fotogràfic de la Lliga

des de la junta...

Tots els pobles tenen dret a...

Joan Casañas

(principal inspirador i redactor de l'ideari de La Lliga).

La continuació d'aquesta frase, "Tots els pobles tenen dret a..." és una llarga i treballadíssima llista d'afirmacions, explicacions i reflexions recollides en diversos textos d'alt valor filosòfic, jurídic i polític. És com una valuosíssima herència que hem rebut, i que pertoca a tota la humanitat. Herència de drets i deures, a la qual es pot apel·lar des de qualsevol racó del món. Fixem-nos, sinó, que fins i tot el dret a l'autodeterminació figura en un lloc important en documents de Nacions Unides.

Però a aquesta herència -i això és important i greu- li manca un "testament" (utilitzo una metàfora apresada de Fina Birulés) que determini amb tota la claredat possible on, com i quan s'han de fer reals i eficaços aquest drets; quina autoritat pot decidir i obligar a realitzar-los; quin és el procés realment democràtic que condueix al seu respecte i a la seva execució històrica. Tenim una bona herència, sempre millorable, encara, però ens manca gairebé del tot un bon testament que indiqui com aplicar-la en la realitat històrica concreta de cada lloc i moment, i que obligui a fer-ho. ¿Com és possible, per exemple, que ni en la gran majoria dels països que més han avançat en el camí de la democràcia real, no hi hagi maneres realment democràtiques, legalment establertes, de concretar el dret a l'autodeterminació?

Sembla que un dels primers punts de la resposta és que en això de la democràcia hem de créixer molt encara. Ens falta molt per ser persones, pobles i "móns" democràtics. Calen més esforços seriosos per avançar en aquest sentit.

I un aspecte important, dins d'aquest camí d'avançar en la democràcia, és el d'avançar cap a una governança mundial en les coses bàsiques: alimentació, salut, educació, aigua, etc. Tal i com diu Pedro Arrojo, "entendre i assumir tots aquests canvis, no es pot imposar per decret, sinó que exigeix nous models de govern participatiu des d'àmbits locals, regionals i nacionals en un marc global que ha de garantir els drets humans i desenvolupar una nova condició de ciutadania global"¹.

¹Arrojo, P. (2010) *Crisi global de l'aigua: valors i drets en joc*, Quaderns de Cristianisme i Justícia, 168. Barcelona: Cristianisme i Justícia.

2010: l'any europeu de la lluita contra la pobresa i l'exclusió social

Massimo Tinnirello

Sociòleg i treballador social

Coordinator de l'Àrea Local de la Lliga dels Drets dels Pobles

2010

European Year

for Combating

Poverty and

Social Exclusion

Fer nostre el
reclam dels
exclosos

Article 1.
Ideari de la Lliga

Malgrat els esforços fets per a eradicar la pobresa i l'exclusió social, ambdós són problemes que segueixen existint a tota Europa, i tant és així que la Unió Europea ha declarat el 2010 com "l'any europeu de la lluita contra la pobresa i l'exclusió social".

Parlant d'aquests problemes, se'ns plantegen unes quantes preguntes a les que, si bé no podem donar respostes exactes, sí que ens agradaria que servissin per obrir un petit espai de reflexió.

Però, a què ens referim quan parlem de pobresa i d'exclusió social? Són dos conceptes intercanviables? Podem parlar d'un únic tipus de pobresa?

La literatura sobre aquest argument és immensa, com també ho és el debat al voltant d'aquests termes i que en diferents períodes ha portat a intervencions públiques molt heterogènies i de vegades, fins i tot, antitètiques.

Encara actualment, exclusió social i

pobresa segueixen sent dos conceptes que no acabem d'entendre del tot i, no entenent-los bé, aconseguim no afrontar-los de forma eficaç.

Cal esmentar que utilitzarem les expressions "pobresa" i "exclusió social" de forma intercanviable, tot i ser conscients que ambdós conceptes contenen diferents matisos.

Pobresa i exclusió social s'han estudiat des de diferents mirades que n'han analitzat alguns aspectes molt importants: objectivitat o subjectivitat del fenomen; la seva mesurabilitat; la dimensió "macro" o "micro" des de què l'observem; la diferència entre pobresa absoluta i relativa, vella i nova.

Cada enfocament compta amb una manera diferent d'entendre el fenomen, de mesurar-lo i de proposar mitjans concrets per a contrarestar-lo. Cal subratllar que, en el moment en què no es té es considera el fet que la pobresa i l'exclusió social

tenen un caràcter complex i són de difícil solució, ens trobem davant d'una situació perillosa.

Les institucions necessiten una definició clara que precisi "qui és pobre" i "què fa que sigui pobre" per tal de dissenyar les intervencions que pretendran eliminar les causes de pobresa en la nostra societat. Aquest tipus de definicions, però, crea categories de pobres preestablertes (com per exemple, segons la capacitat adquisitiva) i traça trajectòries genèriques d'empobriment per a poder determinar qui, encara que no sigui pobre, pugui estar en "risc de pobresa". Segons els criteris d'edat, nivell d'ingressos, grup social, historial de la família, etc., les persones poden ser receptores de les polítiques socials, o no.

Aquesta forma d'intervenir pot ser perjudicial ja que no considera el caràcter complex de la nostra societat, on la pobresa pren formes molt diverses i no sempre és equivalent a un baix nivell adquisitiu o a una determinada situació social. Pot succeir que la intervenció social cobreixi algunes situacions, contemplades dins les categories previstes per a intervenir i, en canvi, sigui incapaç de localitzar altres situacions de persones que no fàcilment s'identifiquen amb la categoria de "persones en risc de pobresa" establerta per les polítiques públiques.

Així, no es contempla que la pobresa arriba cada cop més a través d'un recorregut vital bastant imprevisible, i més que manifestar-se amb un trauma econòmic únic i fort, com podria ser el fet de perdre la feina, es determina després d'una sèrie de "micro-fractures". Moltes vegades són els petits traumes que porten la persona, lentament, però inexorablement, a allunyar-se del seu entorn social, desconnectant d'aquest i, per tant, esdevenint també incapaç de recollir-ne les ofertes d'ajuda.

Són persones que comencen aquest recorregut cap a la pobresa des de condicions econòmiques no dramàtiques però, a poc a poc, esdevenen incapaces de relacionar-

se amb el seu entorn i de demanar o utilitzar els recursos predisposats pels serveis socials.

Existeixen dos factors que s'influencien recíprocament:

- 1) la incapacitat de la persona per accedir al sistema de serveis
- 2) la incapacitat dels serveis per detectar els problemes de les persones que no s'hi apropen per voluntat pròpia i que no estan dins de les categories ja esmentades.

Hem afirmat que les condicions econòmiques no necessàriament han de ser dramàtiques per tal de determinar aquestes fractures, però això no significa que el nivell econòmic no sigui important. De fet, el sistema econòmic actual, i específicament el sistema laboral, n'és una de les principals causes. Un sistema laboral que avui en dia és molt canviant i on la persona es troba en una situació d'extrema i continua incertesa; una incertesa que la fa cada cop més vulnerable econòmicament i psicològicament a totes les situacions adverses que es poden presentar.

La inestabilitat laboral amb el temps minva les competències socials i psicològiques de l'individu, i quan arriba un període en què es troba davant d'una situació difícil, com la pèrdua de la feina, no serà només la seva capacitat econòmica la que es veurà afectada, sinó també la seva força psicològica. Per aquesta raó no creiem que les prestacions econòmiques per l'atur o mesures com el PIRMI, encara que útils, siguin en si mateixes suficients per a contrarestar la caiguda progressiva cap a l'estat de pobresa. Les intervencions han de ser molt més globals i incloure altres aspectes de la vida de l'individu i, especialment, de l'entorn on es mou.

Tornem per tant a un dels temes de debat més importants sobre com enfocar la pobresa: a nivell "micro" o "macro".

A nivell "micro" haurem de pensar intervencions que ajudin econòmicament i socialment les persones que viuen un moment de

difficultat.

Al mateix temps però, no podem prescindir del nivell "macro" on les dinàmiques productives actuals han creat un món laboral terriblement inestable i potencialment devastador per la persona, a nivell "micro". I no ens hem d'oblidar que, ens agradi o no, tot el sistema social ens ha educat per estructurar el nostre "jo", en el si de la societat actual, en funció de la nostra capacitat adquisitiva (els béns de consum que som capaços de tenir) i l'esglaó que ocupem dins de l'escala laboral.

El que volem dir és que no sempre la persona en risc de pobresa és la que ha perdut la feina, sinó que també pot ser-ho una persona que està treballant i, fins i tot, guanyant un sou respectable. Aquest individu, a causa de la condició del mercat laboral i de la feblesa actual dels treballadors, està vivint en una condició de continua ansietat, por, vulnerabilitat; al mateix temps, però, amb la pressió social constant de posseir cada cop més.

Ens trobem així davant de situacions paradoxals: persones que gaudint durant uns quans anys d'un bon nivell d'ingressos han mantingut un nivell de consum i d'endeutament molt alt; segurament no han estat considerades com a persones "a risc de pobresa" pels serveis socials, però ho han esdevingut quan la conjuntura econòmica ha canviat de forma desfavorable.

Potser l'any 2010 no serà l'any en què es trobi la panacea per lluitar contra la pobresa i l'exclusió social, però esperem que sigui un any de reflexió profunda per buscar eines efectives per afrontar els problemes de detecció de la pobresa. També ens agradaria pensar que aquest serà l'any en què es començarà a plantejar d'una vegada per totes una reestructuració global del mercat laboral que trenqui totalment amb les dinàmiques que s'hi han produït en els últims anys. ■

CAL UN NOU NACIONALISME DAVANT DELS PROBLEMES DEL MÓN GLOBAL

Consciència global

Un món global exigeix una ètica global i una política que transcendeixi el marc tradicional dels Estats. Els problemes que assetgen la humanitat no es poden resoldre des de les formes de sobirania del passat, sinó que exigeixen un canvi de mentalitat, un nou paradigma. El canvis han anat precedits, molt sovint, de catàstrofes i d'hecatombes de grans proporcions.

Tots els indicadors apunten cap a la necessitat de canviar, però els interessos de les parts encara són massa consistents per cedir lloc a la preocupació pel bé global.

DES DE FA MÉS DE DOS DECENNIS s'ha articulat una ètica mundial que cerca solucions al problema col·lectiu considerant el món com un Tot i no com un conjunt de províncies inconnexes.....

.....LA FAM, LA DESIGUALTAT entre el Nord i el Sud, el desastre ecològic, els fluxos migratoris, la crisi del capitalisme salvatge, la crisi dels mercats financers, l'augment demogràfic i l'esgotament dels recursos naturals no són qüestions que afectin solament un petit territori, sinó que, directament o indirectament, més tard o més d'hora, acaben incidint en tots els nivells de la realitat i, de retruc, en la vida quotidiana dels ciutadans.

EN AQUEST CONTEXT, MOLTS CRITIQUEN el nacionalisme com una rêmora del passat, com un provincianisme romàntic incapaç d'adaptar-se als nous temps, com una espècie de miopia ètica. Amb tot, la consciència global no ha de significar el despit contra allò que és propi, ni l'oblit de les pròpies arrels i singularitats. La transició cap a la consciència global exigeix un nou nacionalisme, eixamplat de mires, que no es mira el melic, ni ubica la pàtria en el centre del món, sinó que és sabedor de la interdependència planetària, però que vol imprimir un caràcter propi en el món global.....

.....L'ÈTICA DEL SEGLE XXI serà global o serà irrellevant. Cal fer, encara, un llarg viatge, per adonar-se que també ens cal una política global, una democràcia planetària, una constitució per a tota la humanitat i un govern mundial en aquella línia que el gran filòsof il·lustrat, Immanuel Kant, va imaginar fa més de dos segles.

Francesc Torralba / Director de la Càtedra Ethos de la Universitat Ramon Llull
AVUI, 27 de febrer del 2010 ■

Pío IX le llegó a consultar a Jaime Balmes sobre el nacionalismo, que en mayo del dramático 1848 amenazaba a los Estados Vaticanos

...Seguía el pensamiento contemporáneo con sus infatigables lecturas, los repetidos viajes y la estrecha relación con lo más destacado de la intelectualidad católica europea: Wiseman, Chateaubriand, Affre, Veuillot, Lacordaire, Montalembert. El nuncio en Bruselas, Pecci (futuro León XIII), le ofreció una comida con asistencia de los católicos belgas más notables. Pero lo más significativo de Balmes es su posición ante Pío IX. El cardenal Mastai-Ferretti tenía fama de liberal y, cuando en 1846 fue elegido Papa, cuentan que Metternich exclamó: "¡Todo lo había previsto en el Congreso de Viena, menos un Papa liberal!".

Los integristas españoles se enfurecieron con las noticias de sus primeras reformas: amnistía de presos políticos, otorgamiento de una constitución, creación de la Consulta (cámara deliberante elegida por sufragio universal, aunque censitario), nombramiento de un seglar, el conde Rossi, como jefe del gobierno, etcétera. Los demócratas italianos lo vitoreaban y algunos esperaban que encabezaría la unidad nacional, pero en España se rezaba por la conversión del Papa. Fue entonces cuando Balmes, en diciembre de 1847, probablemente por indicación del delegado apostólico Brunelli, salió en defensa del Papa con su Pío IX. Decía el mejor conocedor de Balmes, el P. Ignasi Casanovas, S. J., que aquella obra cayó como una bomba en el campo de los católicos españoles, y que todas las murmuraciones que en secreto corrían contra el Papa se volvieron descaradamente contra Balmes, "el cual quedó solo, amargado y herido de muerte al verse tratado como un hereje por haber defendido al Papa".

Pero en 1848 estallaron revoluciones en toda Europa, incluidos los Estados Vaticanos. El conde Rossi fue asesinado, el Papa tuvo que huir a Gaeta, y cuando las potencias europeas lo restablecieron en su poder, abjuró de su liberalismo, se unió a los monarcas absolutistas para atajar la marea revolucionaria y en el Syllabus condenó todas las doctrinas progresistas.

El alto concepto que Pío IX tenía de Balmes aparece en la consulta que le hizo sobre el nacionalismo, que amenazaba a los Estados Vaticanos. En mayo de aquel dramático 1848, por medio del delegado apostólico en Madrid, hizo llegar confidencialmente a Balmes la siguiente consulta: "Se pregunta qué hay que pensar de los derechos de nacionalidad y de independencia, que se dice que son inalienables e imprescriptibles, y, suponiendo que se tuvieran que admitir, cuándo y cómo se deberían ejercer". La respuesta de Balmes nos habría hecho conocer su pensamiento auténtico, sin los condicionamientos de cuando se dirigía al público de Madrid o cuando tenía que hacer apologética del catolicismo (o de la política vaticana), pero Balmes se hallaba ya en tan avanzado estado de su tesis que se excusó de cumplir el encargo papal y murió la noche del 8 al 9 de julio de 1848. El 28 de agosto habría cumplido 38 años.

Hilari Raguer es historiador y monje de Montserrat ■

Bodas de oro de la Carta Magna de la descolonización

Anna M. Badia Martí

Catedrática de derecho internacional, Departament de Dret i Economia internacionals, UB.

THE WORLD IN 1945

“L'estat del colonialisme el 1945”. Font: Las Naciones Unidas y la Descolonización

THE WORLD TODAY

“L'estat del colonialisme actualment”. Font: Las Naciones Unidas y la Descolonización

“Per una nova universalització a través d'una reforma estructural del sistema internacional”.

Article 5.
Ideari de la Lliga

El 14 de diciembre de 1960, la Asamblea General de las Naciones Unidas, aprobó la “Declaración sobre la concesión de la independencia a los países y pueblos coloniales”, el texto se sometió a votación y se aprobó por una amplia mayoría de 89 votos, ninguno en contra y nueve abstenciones.

Su aprobación es el encaje de un complejo entramado de intereses políticos de difícil orquestación,

como son las posiciones de las potencias coloniales frente a la de los países de reciente independencia y la propia coyuntura de las relaciones Este y Oeste que en aquel momento envolvían toda votación en las organizaciones internacionales de vocación universal. El resultado de su aplicación significa un cambio fundamental en la composición del escenario mundial.

La declaración debía resolver por un

lado la situación ya insostenible de mantener al margen del ordenamiento jurídico internacional el derecho a la autodeterminación de los pueblos coloniales, y por otro lado hacerlo de tal forma que fuese asumible no sólo por las metrópolis, con intereses claros en la administración de las colonias, sino también, en una sociedad interestatal reacia a reconocer tanto obligaciones que limiten la discrecionalidad política

de los Estados como derechos a entes que no sean ellos mismos.

La fórmula enco ecidir libremente su condición política y su desarrollo económico, social y cultural, y es en su aplicación donde disponemos de la herramienta para adecuarnos a los intereses en presencia y adaptarnos a la coyuntura del momento.

Al respecto quiero señalar dos cuestiones. La primera es que se reconoce el derecho a los “pueblos” que estén asentados en Territorios con una condición jurídica y separada de los Estados que lo administran, sean Territorios no autónomos o estén bajo administración fiduciaria; por tanto estamos ante un derecho de los pueblos formulado y reconocido con una dimensión territorial.

La segunda cuestión es en relación con el mecanismo internacional encargado de velar por la aplicación de la Declaración sobre la concesión de la independencia a los países y pueblos coloniales, que corresponde a Naciones Unidas. Se trata de un mecanismo de “control” internacional, que opera en los territorios considerados coloniales, en el sentido señalado en el párrafo anterior, y actúa a través del Comité especial, conocido como “Comité de los “4”, en atención al número de miembros iniciales. Su cometido ha sido muy importante y a mi juicio sigue siéndolo. Una de las razones para afirmarlo es su tarea de verificación y observación de los referéndum y plebiscitos organizados para asegurar la expresión del pueblo colonial, y que este decida entre ser un Estado independiente, asociarse o integrarse en un Estado independiente, u otra forma de su elección.

Los cincuenta años de vida de esta Declaración, muestran que la solución de los problemas coloniales se ha resuelto por la vía de la casuística, de resolver caso por caso, Práctica que ha ido perfilando y dotando de contenido al principio de autodeterminación en su dimensión política, económica, social y cultural.

Este año 2010 finaliza el segundo deceniode Naciones Unidas para poner fin a la descolonización, durante estos 20 años se han sacado dos territorios coloniales de la lista: Palau, que hizo un acuerdo de libre asociación con Estados Unidos y Timor Este que alcanzó su independencia después de un largo y sangriento periodo de ocupación por Indonesia y la posterior administración por Naciones Unidas. Hoy figuran 16 Territorios pendientes de descolonización y, atendiendo al número de personas que afecta y a la extensión territorial que abarca se considera que el proceso de descolonización está prácticamente terminado y es objeto de un interés relativo en el escenario internacional.

Si la ilegalidad del mantenimiento de las situaciones coloniales llegó tarde (1960), más anacrónico es que hoy sigan manteniéndose, lo que permite pensar que algún interés deben generar.

La incuestionable dimensión económica de la colonización, hoy sigue latente en los casos pendientes. Ello explica que las potencias administradoras estén implicados en el mantenimiento del estatus quo. Sirva de ejemplo las expectativas económicas (pesca, petróleo y acceso a la Antártica) de las Islas Malvinas/ Falkland; o bien los servicios financieros extraterritoriales que prestan algunos de los 12 pequeños territorios insulares, entre los que figuran las Islas Caimán o las Bermudas, administradas por Gran Bretaña.

La dimensión económica de la autodeterminación ha tenido una escasa concreción jurídica y la fase actual es la absoluta permisividad en cuanto a la acción de las empresas en los territorios coloniales, con el matiz que se debe velar para que el enriquecimiento no vaya en contra del pueblo colonial. Este punto opera en toda su intensidad en los acuerdos de pesca entre Marruecos y la Unión Europea. El seguimiento de la explotación de los recursos o de la actividad económica, acudiendo a la

práctica reciente, puede calificarse de laxa, y se solventa en algunos casos con un recordatorio, y en otros ni se menciona la actividad. No se procede a un seguimiento de que permita su evaluación, lo que conduce a la ausencia de condena de actos, por parte de las empresas, susceptibles de ir en contra de los intereses de la población titular del derecho a la autodeterminación.

La fórmula para mantener el estatus quo, por tanto, no pasa por la celebración de plebiscitos y referéndum y decidiendo la independencia como opción mayoritaria. Actualmente las referencias al contenido jurídico de la autodeterminación tienden a obviarse. En este sentido es esclarecedor la opinión del Secretario General de la ONU dirigiéndose al Comité de los 24 en los siguientes términos, en la última sesión de esta primavera: “si la Organización ha de cumplir sus obligaciones de apoyar las aspiraciones legítimas de los habitantes de estos lugares, deben adoptarse enfoques pragmáticos y realistas que ofrezcan resultados concretos”.

Si la práctica reciente en materia económica y política puede calificarse de bajo perfil, la dimensión cultural, social y medioambiental, constituye un autentico reto en un futuro, sirva de ejemplo la situación en que se encuentra Guam, una isla de 540 km cuadrados, de alrededor 179.000 habitantes de composición multiétnica, y que está previsto el traslado desde la base militar Estadounidense de Okinawaa (Japon) de 8.000 militares y unos 9.000 familiares. ■

En la actualidad aún quedan 16 territorios no autónomos. Éstos son: Anguila, Bermudas, Gibraltar, Guam, Islas Caimán, Islas Malvinas (Falkland), Islas Turcas y Caicos, Islas Vírgenes Británicas, Islas Vírgenes de los Estados Unidos, Montserrat, Nueva Caledonia, Pitcairn , Sáhara Occidental, Samoa Americana, Santa Elena y Tokelau.

Catalunya: producció i distribució de la renda (uns elements per a la reflexió)

Muriel Casals

Presidenta de l'Òmnium Cultural

Economista. Professora de Fonaments de l'Anàlisi Econòmica de la UAB

Els fenòmens socials estan relacionats tots entre ells de manera que no podem comprendre els efectes dels importants canvis demogràfics que viu el nostre país sense analitzar al mateix temps l'evolució dels fets estrictament econòmics. I quan ens referim a l'economia ens cal tenir ben present que ens interessa observar els dos components crucials d'aquest aspecte del comportament humà: 1) la creació de riquesa i 2) la distribució dels resultats obtinguts.

Efectivament, si volem explicar quin és el model econòmic vigent a la societat catalana haurem de fixar-nos:

1) per un costat en quines són les fórmules utilitzades per a produir béns i serveis. Haurem d'observar en quina mesura són presents en el nostre teixit productiu els diferents sectors en què es classifica l'activitat econòmica i també haurem de veure quina és la relació entre els factors responsables de la producció de

béns i de serveis, és a dir el treball i el capital

2) d'altra banda, la visió es complementarà amb l'explicació de la presència i el pes relatiu de les tres formes que pren la renda quan es reparteix entre els agents que han participat d'una o altra manera en els processos productius; cal identificar aquells que tenen algun tipus de dret sobre la riquesa generada. La renda quan es distribueix pren la forma de salaris, que són la retribució al factor treball, beneficis o el pagament a la propietat de qualsevol actiu generador de riquesa, i els impostos que són aquella part del resultat que és apropiada per l'administració pública.

L'element que lliga els dos costats dels aspectes econòmics de la vida en societat és la manera en què s'organitzen i es reconeixen els drets de propietat. Segons com siguin aquests drets hi haurà una gamma més o menys ampla de rendes que rebran

propietaris privats d'empreses, immobles, accions, etc; o el sector públic en el cas de les empreses de titularitat pública.

Per comprendre els fenòmens econòmics necessitem l'aportació de les altres ciències socials. En primer lloc la Història, que explica l'origen i el perquè del comportament dels grups en què s'ha organitzat cada societat; després el Dret, que permet conèixer les normes que són vigents a l'hora d'exigir compensacions i obligacions; també la Sociologia, que ajuda a comprendre perquè es respecten, o no, uns determinats drets alhora que defineix la forma que prenen els grups en què ens hem organitzat; i finalment l'Antropologia, que dona indicacions per entendre el paper de les diverses formes que pren el nucli familiar, per exemple.

Si tenim en compte tot aquest entramat teòric podrem afrontar més acuradament l'anàlisi de com està canviant la societat catalana pel que fa a la generació de riquesa i a la seva distribució.

Sabem, i és el que ens interessa en la reflexió que ara plantejem, que la nostra societat ha canviat profundament els darrers anys precisament per l'arribada en nombre molt significatiu de persones amb unes característiques ben diferents dels que som els catalans autòctons.

És interessant de remarcar que les persones que han arribat a Catalunya veuran i viuran com el seu futur es determina, precisament, pel fet d'haver-se instal·lat aquí i no en un altre lloc. Segurament l'aspecte més visible és la llengua en què són educats els seus fills a l'escola.

Les relacions laborals i de lleure s'expressen majoritàriament en català. Certament una persona pot viure anys i anys a Catalunya sense haver après la nostra llengua però si vol ser plenament ciutadana amb tots els drets i deures li hem de demanar que faci l'esforç d'aprendre-la. Per això l'oferta de cursos de català és tant important per a l'arrelament dels nouvinguts.

Al mateix temps els catalans desempresarem, també, transformats per la

nostra convivència amb persones de cultures i tradicions diferents a la nostra. Compartim amb elles el futur comú, però el construïm a partir de memòries diferents i la combinació d'aquests passats diversos deixarà la seva empremta sobre el nostre caràcter.

Es tracta, doncs, de veure com evoluciona la nostra vida social explicable en gran part per la manera de produir i distribuir la riquesa. L'interès per reflexionar sobre el nostre futur es basa en la percepció del nostre present, una actualitat que es troba en un procés de canvi accelerat; som conscients de ser els protagonistes d'un moment especialment interessant per la nostra història, perquè tenim la impressió, ben raonable, que tots podem tenir un paper important en el disseny del nostre futur nacional.

Sabem que ja no som la vella societat industrial que, seguint el model d'altres països de l'Europa més avançada, fent que el seu creixement econòmic fos la suma de molts esforços realitzats en el marc d'una munió de moltes petites i mitjanes empreses que produïen béns materials. El nostre marc econòmic va ser el d'una combinació complexa de treball i capital on les fronteres entre propietaris i treballadors han estat força permeables, així molts empresaris del nostre país havien començat la seva vida professional com assalariats. Hem estat una societat on el treball industrial ha tingut un fort protagonisme. Sense negar importància a l'agricultura i els serveis, que ocupaven a una part petita de la població activa, l'aportació dels quals feia la vida més agradable.

Aquest model de petita i mitjana empresa torna a funcionar. Ara però, amb unes activitats econòmiques molt diversificades. Al costat dels tradicionals tallers de producció tèxtil o mecànica ara hi trobem l'autònom que produeix serveis informàtics, el dissenyador de moda, la petita empresa que fa assessorament publicitari, i un llarg etcètera. Produïm béns i serveis amb una combinació d'empreses de

magnituds ben diferents. Remarquem la presència d'empreses mitjanes i grans, també en els sectors més nous de l'activitat; pensem per exemple en tot el que es mou al voltant de la indústria cultural.

Disposem ara d'una nova manera de produir que ha heretat el millor del nostre passat industrial. Ens interessa relacionar la forma de produir amb la de distribuir; la fórmula de multiplicitat d'empreses que poden crear-se, i també tancar, amb relativa facilitat, comporta un model de distribució de la renda molt flexible. A Catalunya és pensable que un treballador diligent es converteixi en un empresari que obtindrà beneficis i també és imaginable que un bon professional sigui l'assalariat que participa dels èxits de l'empresa que el contracta.

Tot és perfecte? Malauradament no. Tenim un problema que podem resumir afirmant que la fotografia de l'economia catalana mostra situacions massa distanciades pel que fa a l'eficiència amb les que s'administren els recursos; massa sovint trobem casos en què el nivell de productivitat, que és la relació entre el treball aplicat i el resultat obtingut, és molt baix. Això implica salaris (i a vegades també beneficis) per sota del que correspon al nostre entorn.

El problema de la baixa productivitat és greu, ja que una manera de compensar un rendiment massa petit consisteix en pagar poc al treballador; una manera de fer que posa en qüestió la cohesió social.

Per assegurar un procés just de distribució de la renda, necessitem un sistema fiscal actiu i molt diligent. La recaptació d'impostos i la despesa pública, ben orientats, han de fer possible la igualtat d'oportunitats entre tots els que viuen a Catalunya. Aquesta és la millor contribució al progrés econòmic i social. ■

El compromís d'actuar com a agents de canvi social

Toni Royo

Tècnic d'Incidència Política de la Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament

Montse Santolino

Àrea de Comunicació de la Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament

(Federació Catalana d'ONG)

"Compromís amb el Codi Ètic de la Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament"

Article 10.
Ideari de la Lliga

Des de la seva entrada a la FCONGD, la Lliga dels Drets dels Pobles es va comprometre a complir amb el seu Codi ètic i de Conducta, en vigor des de 1997. Aquest Codi estableix que és una Organització No Governamental per al Desenvolupament (ONGD) i quins criteris generals d'actuació i

organització han de regir-la.

Malgrat que el món i la tasca de la cooperació han canviat molt en aquests tretze anys, i el sector ha estat molt centrat en la millora de la qualitat tècnica dels seus processos de treball, el Codi ofereix un marc ètic i filosòfic que no només no ha perdut vigència sinó que la guanya cada dia, demostrant la validesa de les seves propostes.

Així, segons el Codi *les ONGD es caracteritzen per la seva voluntat d'actuar com a agent de canvi social, tot contribuint a transformar la societat, fomentant innovacions, particularment unes relacions Nord-Sud més justes i equitatives, lluitant contra la*

pobresa i contra les causes que perpetuen unes relacions Nord-Sud que són empobridores i injustes. Un dels seus principals objectius ha de ser contribuir a reforçar i fer més visible un moviment mundial de crítica i oposició al sistema de relacions internacionals que produeix iniquitat i desigualtats socials i econòmiques creixents entre centre i perifèria, entre riquesa de recursos i pobresa de drets.

El nostre Codi compartit ens obliga a actuar com agents de canvi social tant al Sud com al Nord, a transformar la societat que ja no és aquella ni aquesta, sinó que és la societat global. El nostre treball i el de les nostres contraparts ha de

contribuir a la transformació de les estructures injustes arreu.

I amb què ens trobem avui? Que les administracions estan aprofitant el context actual de crisi per retallar els fons destinats a la cooperació per al desenvolupament. Res de nou: l'anomenada "fatiga del donant" és un vell terme encunyat pels *think tanks* neoliberals per qüestionar l'ajut al desenvolupament i demanar la seva eliminació. Ara bé, quan la crisi afecta a Europa, per més global que sigui en el seu origen i en les seves conseqüències, els governs pensen en clau individual i resulta fàcil cedir al raonament de "nosaltres primer". És curiós però que quan es parla de reduir els sous dels polítics o els càrrecs de confiança es digui que no cal perquè són despeses més simbòliques que reals, però que quan es tracta de l'ajut al desenvolupament, aquestes partides, per petites que siguin, semblin prescindibles.

Però si per alguna cosa es caracteritza la història de la nostra cooperació és per haver assumit els seus propis errors (dispersió, descoordinació, projectes inadequats, etc.). Vam constatar que la situació als països empobrits no havia millorat tant com s'esperava i ens vam preguntar: què s'ha de canviar? què hem de canviar? L'experiència ens va demostrar que havíem intervingut durant molt de temps en les conseqüències de les desigualtats i la pobresa, però no tant en les causes, i per això des de fa uns anys estem canviant de l'enfocament de necessitats, a l'enfocament de drets, tornant a posar al centre la pobresa de drets i de capacitats.

La cooperació ha d'anar acompanyada del drets humans allà on intervenim, entenent-los d'una forma interdependent i integral. El compliment -a voltes formal- dels drets civils i polítics, no ha d'aturar-nos a l'horad'exigir altres drets menys visibles però igualment essencials (dret al treball, dret a la terra i a l'habitatge, dret a un medi ambient sa, etc.). I això passa per apostar per processos d'empoderament, presa de consciència i enfortiment de les capacitats d'aquells que no gaudeixen dels seus drets per tal que els reclamin als seus governs, responsables últims de garantir-

los. Passa també per reclamar i promoure una major transparència, participació i rendició de comptes per part de les diferents administracions, garants dels drets de les persones. Ens obliga a ampliar el nostre horitzó temporal i encabir la nostra acció dins de processos de transformació política, econòmica i social de llarga durada. Implica doncs, donar suport a accions d'incidència en polítiques públiques als països on intervenim i posicionar-nos clarament a favor dels titulars de drets -els mal anomenats "beneficiaris"- . Estem parlant, en definitiva, d'una cooperació que ajudi a transformar la situació de partida d'una manera clara i sostenible en el temps, i d'una repolitització de la cooperació, com a resposta als atacs neoliberals a les polítiques públiques en general, i de cooperació en particular.

Per portar a terme aquest treball, les nostres contraparts o entitats sòcies són la base, el fonament. El nostre Codi ens demanava al 1997 una autèntica cooperació amb elles, fugir tant del paternalisme com de l'acceptació acrítica de tot el que proposin, compartir visió i objectius i campanyes de sensibilització, formació o denúncia conjuntes. Avui, al mig d'una crisi global, ja no es tracta només de respectar la paraula i les decisions del Sud sinó de pensar conjuntament en les propostes, iniciatives i aliances per a la transformació global.

Les ONGD som canals de participació

Mentre els poderosos parlaven de la fatiga del donant, les opinions públiques de la majoria de països del Comitè d'Ajuda al Desenvolupament (CAD) continuaven mostrant-se favorables a mantenir l'ajut al desenvolupament. A Catalunya fa tot just un any, en una enquesta realitzada pel govern, un 68% de la població afirmava que aquest ajut havia de mantenir-se, fins i tot en temps de crisi.

Aquesta adhesió majoritària convivia però amb un gran desconeixement de la nostra tasca quotidiana, amb un fort escepticisme respecte a la utilitat de l'ajut i, el que és pitjor, amb molta desconfiança en

la possibilitat de canviar l'estat actual de coses: el 51,4% deia que no podia fer res per reduir la pobresa i les desigualtats i el 64% que no sentia que pogués incidir en els espais de presa de decisions per canviar aquesta realitat de pobresa i desigualtat.

Però...què sap aquesta ciutadania de la nostra evolució com a entitats? Què els hem explicat de les nostres entitats sòcies? Saben que poden col·laborar amb nosaltres més enllà dels diners? Saben que en realitat els estem convidant a construir un altre sistema polític i econòmic? Tenint una ciutadania predisposada i havent-hi fet molts avenços en els últims 15 anys, ara tenim l'oportunitat de fer un pas endavant perquè entengui la cooperació d'una altra manera.

El discurs de la solidaritat amb el Sud que s'ha estès fins ara, el d'una societat rica vers altres en pitjor situació, ja no serveix. Les problemàtiques socials estan més interconnectades que mai. Les receptes per sortir de la crisi que ens estan plantejant a Europa, les coneixem de sobres perquè hem estat lluitant durant molts anys contra els seus efectes en els països empobrits. En aquests moments d'angoixa i por, la nostra major responsabilitat, la nostra nova missió com a entitats a cavall entre continents, pobles i cultures és fer de pont, de facilitadores de coneixement i diàleg, de propostes i alternatives, per tal de provocar i forçar aquells canvis que ens permetin sortir-nos no com a país, sinó com a civilització. Recordem que el nostre Codi ètic ens obliga a **provocar canvis en els nostres països per tal de transformar les relacions Nord-Sud, a transmetre als diferents col·lectius socials un missatge que fomenti la necessitat d'assumir la seva responsabilitat en la construcció d'unes relacions Nord-Sud justes i solidàries, i a mobilitzar la ciutadania per denunciar i exercir pressió i buscar alternatives.**

El Codi ètic ens empeny doncs, des de fa 13 anys, a treballar per una ciutadania convençuda del seu poder per canviar el món. Avui, aquesta tasca, s'ha de convertir en la nostra prioritat. ■

L'ideari de La Lliga dels drets dels pobles

Fruit de dues jornades de reflexió, amb els seus corresponents estudis preparatius, i de l'acord amb l'Assemblea General de Socis de la Lliga dels Drets dels Pobles de l'1 de juny del 2009; el següent text vol establir, sempre d'una manera no dogmàtica, les següents pautes per a l'orientació política en les activitats de la Lliga

Preàmbul

Una de les finalitats principals de la nostra entitat és promoure el trobament entre els pobles i la lluita pels seus drets.

En el món actual aquests objectius són d'una gran importància social i política. Sobretot perquè al seu costat cal afegir de seguida que, pel fet de la globalització del nostre món, es fa urgent una democratització universal del poder econòmic i polític.

Ens cal, doncs, compaginar, d'una banda, la governança universal en favor dels més desfavorits, i de l'altra, els drets de cada poble.

Ens proposem actuar pel dret dels pobles a determinar el seu propi destí,

contra tota forma de sotmetiment, dependència i dominació. Una guia per aquest finalitat la tenim, des de la fundació de la Lliga, en els principis fonamentals continguts en la Declaració Universal dels Drets dels Pobles, proclamada a Alger el 4 de juliol de 1976. És sobre la base d'aquests principis que la Lliga vol ser una instància de reflexió, estudi presentació de propostes i motor de campanyes al servei de tots els pobles i grups oprimits. I aquestes preses de posició i propostes les difonem, procurant crear una opinió pública, una ciutadania conscienciada i activa en l'acció social i en el comportament diari.

1. Fer nostre el reclam dels exclosos.

Ens definim com una associació que busca i proposa camins per fer concret i real -sobretot en l'àmbit de la relació entre pobles-, l'impuls de fraternitat que moltes persones experimenten com una urgència del nostre temps, alhora que atenent les diverses peculiaritats de cada poble i cultura. El que ens mou a organitzar-nos i a actuar és la mirada, la interpel·lació de "l'altre", el crit dels maltractats...

2. Relacionar els dret dels pobles amb els drets humans individuals.

Considerem que el greu problema -globalitzat- de l'opressió econòmica, de la fam, de la misèria, etc. no ha de ser posposat o eclipsat pels problemes dels països o grups amb un millor benestar social i econòmic. No es va, però, de cap manera, en contra del respecte a la dignitat i drets de cada cultura i de cada poble. Es tracta és de relacionar aquest respecte pels pobles amb l'assegurança de la supervivència de cada individu de la humanitat. Aquesta consideració és com el genoma bàsic a partir del qual connectem tots els altres i establim unes prioritats.

3. Prioritzar les necessitats bàsiques.

Volem focalitzar la consecució i la satisfacció de les necessitats bàsiques de tota persona. Aquestes són: l'alimentació, la salut, la cura, l'educació, l'afecte, les relacions humanes, l'expressió de la sexualitat, a l'habitatge, la llibertat i la vida lliure de violència.

Amb tot, entenem que aquestes necessitats no sempre i a tot arreu es satisfan amb els mateixos medis o sistemes. Des de la Lliga busquem fomentar i potenciar aquest respecte per la diversitat cultural.

4. Denunciar per superar la confrontació i per construir la justícia social.

Cal denunciar les polítiques de crispació, del "tot o res", de crear adversaris pel fet de tenir adversaris. És important anar més enllà d'aquestes actituds i detectar aquells problemes, sectors, i capes de la població on la injustícia manifesta més la seva intensitat, tot estenent nous ponts de diàleg.

5. Per una nova universalització a través d'una reforma estructural del sistema internacional.

Treballem per una nova estructura social mundial que atengui les necessitats bàsiques de tothom. No n'hi ha prou amb una cooperació d'emergència, tot i que sovint pot ser urgent i necessària.

Per a nosaltres, l'atenció als aspectes socials i polítics estructurals és realment allò realment important si es vol un veritable canvi al món i una redistribució dels seus recursos. Així doncs, en la mesura en què ens sigui possible, treballarem per reforçar les propostes de millora de les institucions polítiques a escala global. I també la seva capacitat per controlar i regular el poder econòmic i polític de forma democràtica, garantint així, els drets bàsics a

nivell internacional.

6. Respecte de les identitats col·lectives.

Ens proposem actuar pel dret dels pobles a determinar el seu propi destí, contra tota forma de sotmetiment, dependència i dominació. No obstant, defensarem el dret a l'autodeterminació dels pobles sempre que quedi emmarcat en la democràcia i en el respecte pels drets bàsics de cada persona del món.

7. Contribuir a fomentar una millor qualitat democràtica.

En el tema de la democràcia volem remarcar els següents aspectes: 1. Partim de la nostra voluntat de diàleg i cooperació amb altres pobles des d'una posició d'igualtat. Hem d'evitar pensar que "nosaltres" estem molt més avançats en democràcia i participació ciutadana. La democràcia (manera de resolució no violenta dels conflictes sempre existents entre els humans) s'ha d'aprendre, s'ha de consolidar. Segurament no hem viscut cap experiència de democràcia en la seva plenitud. Tot i que posseïm molts mecanismes tècnics i socials per portar a terme una participació eficaç de les persones en la vida social i política, però ens cal madurar en les actituds i procediments. - El caràcter majoritari d'una decisió col·lectiva no garanteix la seva racionalitat ni la seva justícia. Tot i que cal respectar l'estat de dret és possible l'objecció, el dissentir. - Hem d'ajudar a la ciutadania a augmentar el control de les institucions i de les decisions que es prenen des de les estructures econòmiques i polítiques. - La democràcia només pot funcionar en una societat políticament laica. - La intolerància; l'exclusió dels ciutadans per raons de gènere, classe, raça, formació, llegua o religió; la censura; el control abusiu envers els ciutadans; la falta de transparència de les institucions públiques; el control

d'aquestes de les fonts d'informació; el favoritisme o amiguisme; la demagògia; la violació dels drets humans; l'afavoriment de les solucions violentes i de la crispació; les desigualtats econòmiques; entre d'altres, són aspectes que no figuren entre els valors democràtics.

8. Descobrir i col·laborar amb aquells sectors que treballen per la interculturalitat defensant realment els drets humans, la laïcitat.

Ens cal aprofitar i fomentar al màxim l'intercanvi, el diàleg, la col·laboració entre pobles, cultures, grups humans, descobrint i dialogant amb aquells sectors que dins de cada civilització, cultura o religió treballen realment pels drets humans, per la laïcitat, per una estructura econòmica mundial justa, per l'alliberament de la dona, etc.

9. Fugir de l'interculturalisme desvinculat de la redistribució econòmica.

Volem evitar que mentre practiquem i potenciem la interculturalitat, les desigualtats econòmiques siguin considerades com un problema a part. Fugim del multiculturalisme desvinculat dels problemes de la redistribució econòmica.

10. Visió de la cooperació internacional i Codi Ètic de la Lliga.

En relació al posicionament en els temes de la cooperació internacional ens remetem al que ha pres la Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament, en la qual estem integrats. En aquest sentit, cal destacar que les relacions amb els grups, contraparts, organitzacions i moviments del Sud estaran regides pel respecte mutu, el tractament paritari i el diàleg i la comunicació permanent. De manera que, fugirem del paternalisme, de la imposició de criteris i de l'acceptació acrítica de totes les propostes de les contraparts del Sud. Cal contribuir a l'enfortiment del teixit social de les comunitats del Sud i a generar propostes locals;

Llevat de casos molt justificats, les ONGD del Nord procuraran no ser executores directes dels programes en què treballen.

El mateix succeeix amb el nostre Codi Ètic com a entitat. Entre els criteris principals cal destacar: la transparència, l'auteritat, l'optimització de recursos, la professionalitat, l'harmonització del treball voluntari i de la professionalització, la voluntat d'esdevenir una esfera d'influència, un potenciador i un canal d'expressió de la societat i els seus membres, no un contrapoder o substitut, i finalment, la cooperació i no competitivitat amb les altres ONGs.

11. Teixint un nou concepte de ciutadania

Busquem arribar a un concepte de ciutadania establerta en clau universal. La qüestió fonamental és el reconeixement (o sigui, donar a l'altre el dret a reconèixer-nos a nosaltres). El reconeixement no és quelcom que atorguem nosaltres, sinó que sempre ha de ser mutu. Aquest nou concepte de reconeixement ens obliga a acostumar-nos a un món en què les grans herències i recursos són de tothom.

D'altra banda, la Lliga aposta per ajudar el foment d'una ciutadania activa i participativa. En aquest sentit, ser ciutadà es contraposa al concepte de "súbdit" perquè implica no conformar-se amb el món que ens ve donat.

12. Ser portadors de la cultura de pau.

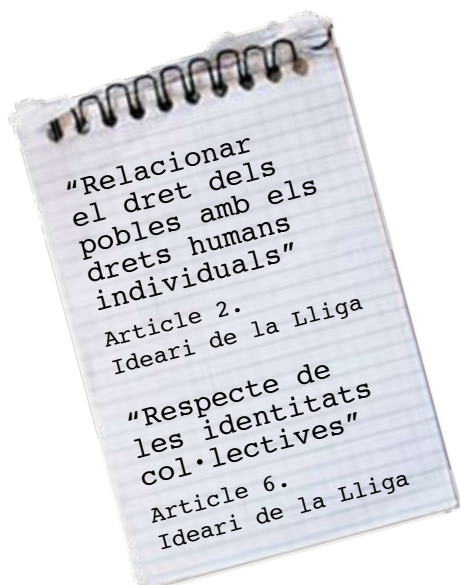
La nostra especial atenció als aspectes culturals (en la relació amb altres pobles i grups humans) té per horitzó últim que totes les cultures esdevinguin cultura de pau. La pau s'esdevé quan desapareix la violència en les seves tres vessants (violència directa, estructural i cultural), per aquest motiu és difícil dir que la societat actual viu immersa en la pau. És necessari avançar envers una cultura de pau per provenir els conflictes de forma positiva i creativa, en base al diàleg i al compromís amb tots els agents implicats.

Aquesta és una versió reduïda de l'ideari. Tothom que vulgui consultar el text íntegre el podrà rebre per correu postal o electrònic si es posa en contacte amb la Lliga dels Drets dels Pobles.

Entrevista a Aureli Argemí i Roca

per Teresa Macià i Begoña Basterretxea

“Qualsevol dret humà individual només pot arribar al seu ple desplegament si són reconeguts els drets col·lectius del poble en el qual aquell dret s’exerceix”. (En el marc dels objectius i principis generals del CIEMEN)

(Arxiu Fotogràfic de la Lliga)

Aureli Argemí i Roca, nascut el 1936 a Sabadell, expert Internacional en drets humans, dins la línia d’investigació i defensa, especialment dels drets dels pobles, de les minories ètniques i nacionals i dels drets lingüístics, amb una atenció particular als països d’Europa. President del CIEMEN, coordinador de l’entitat, dirigeix

el programa europeu *Mercator: dret i legislació lingüístics*, que té el suport de la Comissió Europea i altres institucions públiques, com la Generalitat, i privades. Dirigeix la col·lecció d’estudis *CIEMEN-drets lingüístics*. N’ha dirigit les col·leccions *Altres Nacions*, *Nationalia* i *Ethnos*; actualment la revista *Europa de les Nacions* i el

diari digital del CIEMEN, *Nationalia*. Cap de la secció catalana del Comitè de l’Estat Espanyol de l’Oficina Europea per a les llengües menys difoses (*European Bureau for the Lesser Used Languages - EBLUL*). Membre fundador del Comitè de Seguiment de la Declaració Universal de Drets Lingüístics...

Dinamitzador d’activitats de la

societat civil, va participar en la creació de la “Crida a la Solidaritat en defensa de la llengua, la cultura i la nació catalanes” (1981). Participà en la promoció de l’Espai dels drets col·lectius en el Fòrum Social Mundial 2009, a Belem (Brasil). Enguany ha format part de l’organització del Fòrum Mundial pels Drets Col·lectius. La seva bibliografia és molt extensa, la majoria de les aportacions, relacionades amb els drets humans i dels pobles.

El 1974 va fundar CIEMEN, un llarg recorregut.

Neix a partir d’una experiència meua i per descomptat, de molta més gent. L’any 1965 vaig acompanyar, com a secretari, l’abat de Montserrat, Aureli M. Escarré al seu exili a Itàlia, concretament a Milà. Al italians els sobtava que un religiós catòlic, de la jerarquia catòlica, fos exiliat d’un país que es proclamava catòlic. L’abat, tot just baixat de l’avió que l’havia portat de Barcelona a Milà, els explicava que havia lluitat contra una dictadura, contra la falsedat d’uns anomenats cristians, que no complien amb els principis de la fe cristiana ni de la democràcia i que, a més, perseguen el seu poble, el poble català. L’endemà de la nostra arribada a Milà, el 13 de març del 1965, els diaris d’aquella ciutat es feien ressò d’aquestes declaracions, però no deien res que fes referència a Catalunya o a la catalanitat de l’abat. Aquest silenci s’anà repetint durant molt de temps. Un dia vaig preguntar a un periodista per quin motiu no en parlaven, em va respondre que era un tema completament desconegut per ell i per tants altres periodistes. En

general, a Itàlia això de Catalunya no els deia res. A partir d’aquesta explicació, vaig anar madurant la idea que la ignorància sobre la qüestió catalana era no sols negativa per nosaltres i pels mateixos italians, sinó que un dia es podia convertir en una actitud de refús quan alguna notícia de la resistència catalana sortís a la llum pública a nivell internacional. Quan el 1968 morí l’abat Escarré, vaig voler començar a elaborar un pla per a donar una resposta a aquesta ignorància, seguint també les ensenyances de l’abat Escarré: ell havia transmès sempre el missatge sobre el mal que genera la ignorància, que és causa d’incomprensions i menyspreus completament injustos i inútils. Estant a Itàlia, se’m feia més evident que també hi havia pobles amb problemàtiques similars a les catalanes...Els bascos, els gallecs, els occitans, etc. formaven part d’aquest desert de la ignorància. Calia instituir un centre de coneixement mutu entre els diferents pobles, per poder donar a conèixer mútuament la nostra existència, per a defensar davant de les institucions i l’opinió pública els drets d’aquests i molts altres pobles prohibits. Aquesta és la idea bàsica del CIEMEN, resumida en les seves sigles: Centre internacional Escarré per a les Minories Ètniques i les Nacions.

Quan vaig anar a viure a St. Miquel de Cuixà, el 1968, vaig realitzar el primer pas d’aquest projecte. Poc després organitzava unes jornades internacionals que tenien per objectiu contactar amb diferents nacions sense estat, sobretot d’Europa. No fou fins al 1976 que es legalitzà el CIEMEN, primerament

a Itàlia i, després, el 1978 a Barcelona.

Quina ha estat la tasca del CIEMEN durant tots aquests anys?

En primer lloc vaig poder reunir una sèrie de persones per a formar un equip de treball que sempre ha estat actiu i ha mantingut les activitats del CIEMEN. Vam obrir unes vies per a promoure la pedagogia, mitjançant publicacions, trobades, seminaris, congressos, etc. A la vegada, vam començar a establir relacions amb els diferents òrgans internacionals, especialment amb el Parlament Europeu, la Comissió Europea, i, més tard, amb organismes dependents de l’ONU.

Voldria posar en relleu, per la relació que té amb La Lliga pels Drets dels Pobles, que vam crear la Conferència de Nacions Sense Estat -la CONSEU- una xarxa internacional de col·laboració i coordinació entre els pobles europeus amb inquietuds similars. Un dels primers treballs de la CONSEU va ser confeccionar una mena d’ideari, expressat en forma d’una Declaració dels Drets Col·lectius del Poble, aprovada el 1989 i completada el 1990, que tenia molt en compte la Declaració feta des de La Lliga dels Drets dels Pobles.

Com a cofundadors de la Crida a la Solidaritat, vam dedicar-nos sobretot a donar vida a la secció internacional d’aquest gran moviment de la societat civil. Vam potenciar manifestacions aquí i a fora en favor del dret d’autodeterminació. En aquest sentit, ja el 1984 vam demanar, al Parlament Europeu, que Catalunya pogués entrar a formar part, com a membre de ple dret, a les institucions europees.

A la seu d'aquest parlament, a Estrasburg, centenars de catalans vam ser rebuts molt correctament, ja abans que Espanya formés part de la Comunitat Econòmica Europea. El mateix vicepresident d'aquell parlament, ens va dir que ja passaria la nostra petició a qui correspongués. Encara esperem la resposta.

El passat dia 8 de maig, hem tornat a presentar una carta en el mateix sentit al president del Consell dels Drets Humans de l'ONU a Ginebra. És important que es facin aquests gestos des de la societat civil, perquè pot anar més enllà d'on ens estan duent els nostres polítics.

Com heu treballat el camp dels drets lingüístics?

A partir de principis dels 80, hi havia a Europa una especial sensibilització sobre la qüestió de les llengües. Vam aprofitar per treballar-hi a fons, tot esdevenint membres del Buró Europeu per a les Llengües Menys Difoses. D'aquesta manera entràrem en contacte molt directe amb els eurodiputats i amb les principals institucions polítiques europees. El 1992, l'Assemblea del Consell d'Europa va aprovar l'anomenada Carta Europea per a les Llengües Regionals o Minoritàries, en virtut de la qual els Estats membres del Consell d'Europa són invitats a signar-la i ratificar-la. Aquesta Carta té el valor de ser un Conveni que obliga a ser complert i està sotmès a possibles sancions pels qui no el compleixin. Ha significat un pas important i un reconeixement destacable de les llengües minoritzades. Nosaltres sempre hem insistit que l'Estat espanyol havia de complir i l'hem criticat quan no ho ha fet. Més tard, vam ser un dels

promotors de la Declaració Universal de drets lingüístics. El 2008, any de les llengües, proclamat per l'ONU, vaig poder intervenir a la seu de la mateixa ONU per a demanar que fos elaborada una Declaració Universal sobre els Drets Lingüístics i esdevingués un complement oficial de la Declaració Universal dels Drets Humans.

D'altra banda, estem portant endavant un programa, anomenat Mercator, cofinançat per la Comissió Europea sobre els drets i legislacions lingüístics.

Quin paper juga la llengua i la identitat en un món globalitzat?

Des de l'inici, el CIEMEN sempre s'ha interessat per a fomentar el reconeixement de les llengües com a vehicle cohesionador, de respecte i reconeixement identitari. No parlem de llengües majoritàries o minoritàries sinó de llengües dominants i dominades. Els pobles s'expressen a través de la seva cultura, la seva llengua i mentre aquestes no es respectin no podem parlar d'igualtat ni pròpiament de llibertat compartida. És una actitud fonamental de valorar, considerar i adequar degudament la diversitat.

En l'àmbit europeu no volem un model com el dels EUA, on uneixen les persones a través d'una sola cultura i una sola llengua. Europa ha de ser una unió en la diversitat, de llengües i cultures, respectuosa de les identitats. Per això creiem que hem de dur la nostra proposta fins a les darreres conseqüències.

No hem d'oblidar mai que els Estats europeus es van implementar com a models de la nova Europa que hem d'anar construint tots plegats. Ho van fer i continuen fent-ho

sense tenir en compte tots els pobles sense excepció. El procés de construcció europeu va posant cada dia més en evidència que el model dominant d'Estat és obsolet. Va creixent la realitat de l'Europa sense fronteres, l'Europa de la diversitat lingüística i cultural com a valors més vertebradors de la nova Europa. D'aquí que la nostra lluita s'hagi de centrar en fer possible el ple respecte a totes identitats, cultures, llengües que configuren Europa. No tant per a estimular la creació de nous estats si convé, sinó per a fomentar les organitzacions que calguin per a garantir la unió i la diversitat sense cap mena de limitació. Aquest respecte ha de ser la base de la convivència democràtica que cerquem. Si sabem explicar bé tot això, el nostre treball serà, sens dubte, productiu.

Parli'ns del Fòrum Mundial pels Drets Col·lectius dels Pobles.

Sense respecte pels drets humans no hi pot haver democràcia ni pau veritables, justes. Si s'han de respectar els drets individuals, s'ha de tenir en compte que la base de la democràcia parteix del reconeixement dels drets col·lectius dels pobles. Sense el respecte dels drets col·lectius dels pobles és impossible el ple respecte dels drets individuals de les persones que formen part d'uns determinats pobles.

Un exemple: durant el període de la colonització, els francesos feren pedagogia dels drets humans i, consegüentment, les persones colonitzades, posem pel cas els algerins que van prendre consciència que havien de ser respectats en la mesura que se sentissin francesos.

S'adonaren però que havien de rebre aquest respecte en tant que persones que formaven part d'un poble diferent. Ho reclamaren i foren perseguits. Finalment van organitzar una lluita d'alliberament nacional, però en nom d'Algèria - ens inventat pels colonitzadors - i no en nom dels pobles que constituïen la societat algerina, especialment els amazigs o berbers. Es van deslliurar dels francesos, ara s'haurien de deslliurar d'Algèria en tant que Estat que no reconeix com caldria la realitat dels seus pobles de les seves llengües i cultures...

Els que més han lluitat en aquest sentit són el pobles més oprimits. El 2007, l'ONU per primera vegada, va parlar explícitament de drets col·lectius referint-se als pobles indígenes.

Fins llavors, no havia quallat mai en els documents de l'ONU la idea que els drets col·lectius són essencials per a comprendre la nostra societat humana.

Recordo això com a introducció a la resposta de la pregunta. Des del 2001 formem part del Fòrum Social Mundial on sempre hem apostat perquè s'incorporin els drets col·lectius dels pobles en l'Agenda dels grans debats per a un altre món possible. Finalment hem aconseguit que aquest tema figuri en l'Agenda!. Al Fòrum del 2009, a Betlem do Parà, al Brasil, en territori indígena, vam poder

parlar i exposar que a més de les propostes socials que es plantegen des del FSM, s'ha d'aprofundir en el significat dels drets col·lectius, també com a força transformativa. Vam crear un gran estand sobre els drets col·lectius dels pobles i els principals organitzadors de la trobada van començar a comprendre que havíem de formar part de l'agenda del fòrum perquè encaixàvem del tot amb les propostes i perspectives

col·lectius formen part dels grans debats per a fer-la possible. Sense el respecte als drets col·lectius no podem parlar del respecte als drets humans, és el que volem difondre.

Podríem parlar moltes hores més, què hi vol afegir?.

Afegiré un exemple: els matrimonis que havien de ser inamovibles, irrompibles, es desfan, per moltes causes i circumstàncies. Sorgeixen divergències i problemes insalvables... Sempre ha passat, però ara reconeixem més o menys que, almenys en molts casos, en les famílies s'havien establert unes relacions fictícies, falses, de gran hipocresia, resaveure amb la sinceritat, el respecte... S'ha legalitzat el divorci, reflex d'una realitat.

Socialment hi ha hagut un canvi. El món ha continuat i el respecte a la decisió de cadascú ha ajudat a aprofundir el valor de la convivència... Perquè no podem ser capaços de transportar tot això al nivell de la separació dels pobles lligats pels estats i per a reunir-los tot instaurant nous paràmetres i noves relacions? El món continuaria, i la democràcia s'aniria beneficiant dels canvis, organitzats per la realitat de la convivència. Les separacions inevitables generarien noves maneres de conivre en llibertat i des del respecte mutu. ■

de futur. Ens consideraren com a reveladors d'un aspecte important a tenir en compte en el nou marc mundial.

Recentment, hem organitzat una trobada a Donosti per preparar un fòrum mundial dels pobles amb intenció de crear una xarxa entre els diferents pobles que reivindicuem els drets col·lectius. La xarxa ja s'ha creat, en una trobada internacional que vam convocar a Girona, a finals d'abril d'aquest mateix any.

Creiem que en la nostra era de globalització, hem d'aportar nous elements per a configurar una democràcia renovada. Els drets

De les idees a les pel·lícules

Muriel Giménez
Periodista

Tots i cada un dels objectius de la Lliga dels Drets dels Pobles responen a una realitat, a una necessitat, a una crida i exigència que el nostre món sigui millor i que d'una vegada per totes es posi fi a les injustícies i als problemes de la humanitat. I en aquest clam, pràcticament totes les idees, objectius, i finalitats estan relacionades, connectades, referenciades, de manera que una inclou l'altra, talment com si es tractés de nines russes. Per aquest motiu, de l'ideari de la Lliga se'n poden extreure dues o tres pinzellades que sintetitzen tot el conjunt. Són, en part, els pilars que sostenen tota l'estructura.

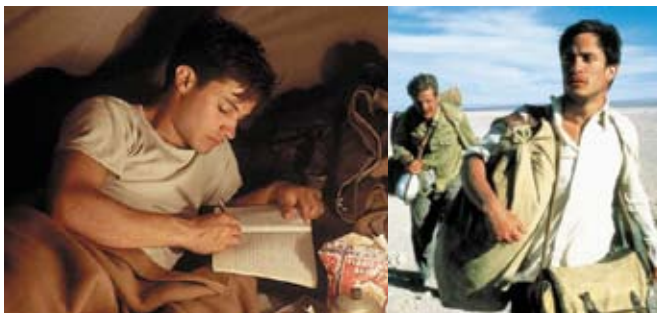
I per donar cos a aquest ideari, el cinema és eina valuosa. Per denunciar, remoure consciències i ajudar a superar els problemes; per exigir millores i solucions que ens permetin construir un món més just. Permet confrontar l'espectador amb la realitat per tal que no pugui girar la cara i mirar cap a una altra banda.

Contra l'exclusió social i la pobresa

“El que ens mou a organitzar-nos i a actuar és la mirada, la interpel·lació de “l'altre”, el crit dels maltractats...”. L'exclusió, la pobresa, la desigualtat...de societats senceres, de col·lectius, de persones.

El cinema ha volgut ser testimoni del crit desesperat d'aquests exclosos. Poden ser de mil indrets diferents, de col·lectius i amb vides ben diverses: *La espalda del mundo* (Javier Corcuera, 2000) n'és un bon exemple, amb tres històries que segueixen una presa política kurda, un nen barraquista de Lima i un condemnat a mort a Texas. A *Diarios de Motocicleta* la pobresa assoleix

pràcticament tot Llatinoamèrica, on la població viu en condicions d'insalubritat, desnutrició i falta d'atenció mèdica. I aquestes deficiències que observa un jove Che Guevara a mitjans del segle XX, continuen al segle XXI al país més ric del món, els EUA, com es posa de manifest al documental *Sicko* (Michael Moore 2007), on un sistema sanitari no universal exclou a 50 milions de nord-americans.

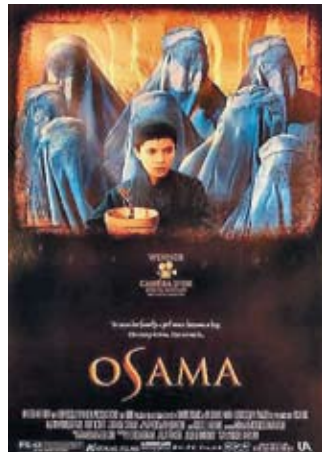
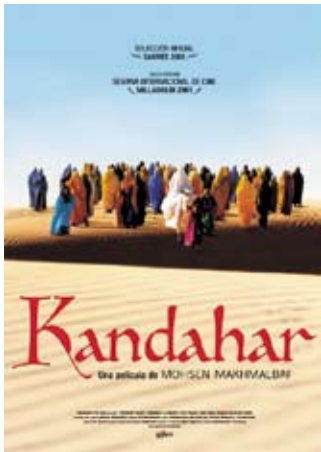
D'aquesta manera, el cinema ens ha mostrat que a qualsevol punt del món, al sud, al nord, al Primer món i al Tercer món, hi ha persones, societats senceres, excloses. Excloses d'una vida plena perquè no poden cobrir les necessitats bàsiques, indispensables per sobreviure i que constitueixen un dret. *Las uvas de la ira* (John Ford, 1940) o *Germinal* (Claude Berri, 1993) reclamen el dret al treball i a un tracte humà digne, mentre *Las Cenizas de Ángela* (Alan Parker, 1999), el dret a l'alimentació. *El Chico* (Charles Chaplin, 1921) o *Los olvidados* (Luis Buñuel, 1950) reivindiquen una infantesa i joventut amb condicions, lluny de la marginalitat i la pobresa, i *Los Santos inocentes* (Mario Camus, 1984) denuncia els abusos de poder i demana respecte, independentment del nivell econòmic, social, cultural o intel·lectual.

No obstant, si fem un cop d'ull a la història, els exclosos per excel·lència són les dones i els infants. Les dones són les primeres esclaves de la història, fins i tot abans de la domesticació dels animals o l'esclavitud dels pobles conquerits, subjugades sempre a la pitjor part de les tradicions. Com a *Agua* (Deepa Mehta, 2005), on es narra la història de dues dones marcades per una tradició que les condemna a l'ostracisme. És, tal i com

diu Salman Rushdie, “una pel·lícula amb comentaris seriosos sobre l’aclaparadora situació viscuda per les dones sotmeses a religions i dogmes socials atrofiats”. Seguint aquest mateix plantejament, trobem *Kandahar* (Mohsen Makhmalbaf, 2001) i *Osama* (Siddiq Barmak, 2003) sobre la terrible situació de discriminació i aïllament que pateixen les dones afganeses sota el règim talibà, empresonades dins d’un burca i obligades a abandonar les seves professions. Una situació de retrocés similar (salvant les distàncies) a la de la dona iraniana després de la revolució dels aiatol·làs, tal i com es reflecteix a *Persépolis*, (Marjane Satrapi, 2007).

I després de les dones, és el torn dels infants. Nens i nenes que són víctimes de la desatenció, dels abusos, de la pobresa, abandonats a la seva sort a tot tipus de submóns. Tots ells estan representats pel Totó de *Milagro en Milan* (Vittorio de Sica 1950), pels infants indis de *Salaam Bombay* (Mira Nair 1988) o d’ *Slumdog Millionaire* (Danny Boyle, 2008), per la colombiana

adolescent de *La vendedora de rosas* (Victor Gaviria, 1998); els menors de la favela a *Ciudad de Dios* (Fernando Meirelles, 2002), o els joves de *De la calle* (2001, Gerardo Tort), representants dels 16 mil menors que vaguen per la ciutat de Mèxic envoltats de drogues, corrupció policial i misèria.

Finalment, no podríem obviar dins dels exclosos el col·lectiu dels immigrants i els seus drames personals del documental *Wandiyà* (German Reyes 2006); el periple del protagonista de *Vete y vive* (Radu Mihaileanu, 2005) o el dels joves refugiats afgans de *En este mundo / In This World* (Michael Winterbottom, 2003); i molt especialment els dels joves africans del film *14 kilòmetros* (Gerardo Olivares, 2007), que viuen un autèntic calvari en fugir de la pobresa, l’atur, i d’un matrimoni forçós. Ells representen 3ls milers de persones que cercant prosperitat al “paradis” d’Occident han de superar obstacles i perills per sobreviure. I alguns d’ells, com en la pel·lícula d’Olivares, es perden en “terra de ningú”, explotats per les màfies, pagant deutes impossibles o obligats a prostituir-se.

I per tal de posar-nos més a la pell de l’altre, *Africa Paradis* (Sylvestre Amoussou, 2006), que narra la peripècia d’europeus que, davant la situació de guerres i fam al vell continent, busquen desesperadament un futur millor al continent africà. Com si es tractés del món al revés.

Drets dels pobles i respecte de les identitats col·lectives.

Els drets dels pobles engloben el dret a la llibertat, a l’exercici de la sobirania, a desenvolupar-se històricament, a expressar la cultura pròpia i a disposar dels recursos naturals.... I el cinema els ha reivindicat a través de la història de molts pobles, d’ahir i d’avui, que viuen privats d’aquests drets, víctimes de genocidis, esclavitud, o de la repressió dels totalitarismes.

La temàtica històrica sobre els atacs a un poble més tractada és l’extermini dels jueus a mans dels nazis durant la Segona Guerra Mundial. Desenes de pel·lícules ho recorden: *Adios, muchachos* (Louis Malle, 1987), *El diario de Ana Frank* (George Stevens, 1959), *El niño con el pijama de rayas* (Mark Herman, 2008), *El pianista* (Roman Polanski, 2002), *El prestamista* (Sidney Lumet, 1964), *La zona gris* (Tim Blake Nelson, 2001), *Europa, Europa* (Agnieszka Holland, 19) o *La tregua* (Francesco Rosi, 1997), entre molts altres films.

Però altres genocidis no han estat tan representats, com ara el del poble armeni a mans dels turcs durant la Primera Guerra Mundial: *Ararat* (Atom Egoyan, 2002) i *El destino de Nunik* (Paolo i Vittorio Taviani, 2007). O el dels pobles autòctons d’Austràlia, amb *La generación*

robada (2002, Phillip Noyce), on es denuncia el segrest massiu d'infants aborígens per ser "adoptats" per colons. Tot plegat sense oblidar l'opressió i extermini dels indígenes d'Amèrica del Sud, a *La mission* (Roland Joffé), i del Nord, a *El soldado azul* (Ralph Nelson, 1970); o dels africans esclavitzats pels colons nord-americans a *Little Senegal* (Rachid Bouchareb, 2001), o víctimes de l'apartheid sud-africà a *Un mundo aparte* (Chris Menges 1988), *Llanto por la tierra amada* (Darrel Roodt, 1995) i *Atrapa el fuego* (Phillip Noyce, 2006). Finalment, *La batalla de Argel* (Gillo Pontecorvo, 1965), destaca per ser una excel·lent mostra de la lluita d'independència d'un poble contra el colonialisme repressor. I la lluita d'identitats col·lectives és la causa de guerra civil i genocidi als Balcans als films *La mirada de Ulises* (Theo Angelopoulos, 1995), *Antes de la lluvia* (Milko Manchevski, 1994) o *El círculo perfecto* (Ademir Kenovic, 1997).

Cultura de la pau

Les societats desiguals, l'exclusió social i marginació, les drogues, les màfies, la corrupció política, les necessitats...tot plegat té com a conseqüència la desesperació, la resposta agressiva, la violència.

Troben nombrosos films en què els joves exploten amb violència, sigui per ser víctimes d'abusos, pobresa, desigualtat i/o de viure en un ambient violent i reproduir esquemes. Des de la ja esmentada *Ciudad de Dios* fins a *El Odio* (Mathieu Kassovitz 1995), sobre la crua realitat dels suburbis de París, passant per *La virgen de los sicarios* (Barbet Schroeder, 2000) potser la més paradigmàtica mostra que la violència genera més violència fins a formar un cercle infinit. I des d'un altra punt de vista, i amb un estil molt propi, destaca *Bowling for Columbine* (Michael Moore, 2002) que analitza per què la societat nord-americana és una societat tan extremament violenta i absolutament armada.

Cants a l'esperança

Però tot i que encara queda molt camí per fer, acabem amb bon gust de boca, amb aquelles pel·lícules on encara hi ha lloc per a l'esperança, com bé diu la saviesa popular. L'alegria única de la música pot guarir l'ànima, comunitats senceres, relata el documental *El milagro de Candeal* (Fernando Trueba, 2004), o el de *Favela Rising* (Matt Mochary, Jeff Zimbalist, 2005), en què malgrat la mort de família i amics, les drogues, la corrupció policial i la violència, Anderson Sá inicia una revolució social a través de la música i la dansa en una de les favelas més temudes de Rio de Janeiro.

I recordem també la bellesa d'*Un lugar en el mundo* (Adolfo Aristarain 1992), en què s'expressa que la lluita contra les injustícies són dures, sí, però també recompensen i enriqueixen l'ànima; *La estrategia del caracol* (Sergio Cabrera, 1993) o com lluitar contra corruptes especuladors amb originals i divertides tàctiques; i *Los limoneros* (Eran Riklis, 2008) amb un conflicte palestino-israelí sense bons ni dolents, i on es demostra que no existeixen diferències substancials, ni barreres, més enllà d'aquelles que ens posem nosaltres mateixos. ■

Bibliografia destacada

FILOSOFIA DE LA PAZ

Fdez. Buey, Francisco, Mir Jordi, Prat, Enric (eds.)
Editorial Icaria, Antrazyt 325, Barcelona, 2010

Aquest llibre pretén promoure la filosofia de la pau a partir de la presentació i l'anàlisi del pensament i l'acció d'alguns dels principals autors que han escrit sobre la guerra, la pau, el pacifisme, la desobediència civil i la no-violència. Els autors tractats són: Immanuel Kant, Henry D. Thoreau, Lev Tolstoi, Bertha von Suttner, Rosa Luxemburg, Mohandas Gandhi, Virginia Woolf, Simone Weil, Hannah Arendt, Albert Einstein, Bertrand Russell, Martin Luther King, Edward P. Thompson, Petra Kelly, Sean Mac Bride i Noam Chomsky.

ANUARI 2010 SOBRE PROCESSOS DE PAU

Fisas, Vicenç
Editorial Icaria i Escola de cultura de pau, Barcelona, 2010,
303 pàg.

En aquesta quarta edició de l'**Anuari de Processos de Pau**, s'analitzen els conflictes en els quals es porten a terme negociacions per arribar a un acord de pau, amb independència que aquestes negociacions estiguin formalitzades, es trobin en fase exploratòria, transcorrin satisfactoriament o, al contrari, estiguin estancades o en plena crisi. També s'analitzen alguns casos on les negociacions o exploracions són parcials, és a dir, que no abasten la totalitat dels grups armats presents en un país (casos d'Afganistan o l'Iraq, per exemple). La majoria de les negociacions es refereixen a conflictes armats, però també s'analitzen bastants contextos en què, malgrat que en l'actualitat no es produeixen enfrontaments armats de consideració, les parts no han arribat a un acord definitiu que acabi amb les hostilitats i els contenciosos pendents. Les negociacions, per tant, tenen sentit per a evitar l'inici o el ressorgiment de nous enfrontaments armats.

DRETS HUMANS I JUSTICIA TRANSNACIONAL: Gestionant el passat

Olivan Helena, Prandi Maria, Cañadas Maria (eds.)
Escola de cultura de pau, col. (RxDH), Barcelona des. 2009,
206 pàg.

Aquesta publicació reuneix les ponències presentades en el Seminari Internacional sobre Drets Humans i Justícia Transicional organitzat per l'Escola de Cultura de Pau i l'Oficina de Promoció de la Pau i dels Drets Humans, de la Generalitat de Catalunya, el juny de 2008 per commemorar el 60è aniversari de la Declaració Universal de Drets Humans. El seminari va tenir per objectiu analitzar polítiques i pràctiques de justícia transicional a partir de l'estudi de casos i de la identificació de processos en marxa en diferents continents. La justícia transicional és una resposta a les violacions sistemàtiques o generalitzades als drets humans. El seu objectiu és reconèixer les víctimes i promoure iniciatives de pau, reconciliació i democràcia. La justícia transicional no és una forma especial de justícia, sinó una justícia adaptada a societats que es transformen a si mateixes després d'un període de violació generalitzada dels drets humans. Aquest enfocament va sorgir a finals dels anys 80 en resposta a canvis polítics i demandes de justícia a l'Amèrica Llatina i a Europa de l'Est, que desitjaven fer front als abusos sistemàtics dels règims anteriors, sense posar en perill les transformacions polítiques en marxa. Atès que aquests canvis van ser popularment coneguts com "transicions a la democràcia", es va començar a anomenar "justícia transicional" a aquest nou camp multidisciplinari.

Els darrers 2 llibres són consultables a partir de la web de l'Escola de Cultura de Pau.

Participació

El pla de participació de la Lliga dels Drets dels Pobles

Dins del Pla Estratègic 2007-2011 de la Lliga es va preveure la realització d'un Pla de Participació de l'entitat, que s'ha posat en marxa a partir del mes d'octubre del 2009.

Actualment estem en plena fase d'elaboració i d'estudi. Durant els mesos passats es va realitzar un qüestionari, preparat per una experta externa a la Lliga, la Marta Fernández Prat. El qüestionari actualment està en fase d'anàlisi de les dades i, conjuntament amb unes entrevistes a alguns membres de l'entitat, contribuirà a realitzar un diagnòstic sobre l'estat de la participació dins la Lliga.

Aquest però ha estat només el primer pas donat en aquesta tasca, ja que el diagnòstic és una eina que ha de servir per a construir noves propostes i elaborar nous mitjans per a enfortir la participació dels socis/es i dels voluntaris/es.

Per aquesta raó, s'està treballant també per millorar l'aportació dels voluntaris i voluntàries a la Lliga i recollir la visió que tenen del voluntariat dins de la nostra entitat. Cal precisar que no tots els voluntaris de la Lliga són socis, però això no minva la seva importància i la seva fonamental aportació.

El dia 15 de juny s'ha realitzat una trobada en què s'han pogut recollir noves idees i propostes sobre aquest tema i que ajudaran molt en l'elaboració final del pla. Creiem que el voluntariat hauria de ser un pilar bàsic en el funcionament de la Lliga i per aquesta raó el volem potenciar el màxim possible.

També, el dia de l'assemblea dels socis i sòcies, dissabte 5 de juny, es va realitzar una dinàmica participativa, amb els objectius de:

1) recollir noves propostes sobre com millorar la comunicació entre l'entitat i els socis i sòcies

2) donar a conèixer de forma més efectiva la nostra activitat

3) trobar nous projectes que fomentin la participació, sigui dels socis/es com dels simpatitzants, dins de l'entitat.

Creiem que les aportacions fetes en aquesta jornada han estat molt interessants i, abans de l'estiu, es realitzarà una altra sessió per a debatre i concretar encara més aquestes noves propostes i incloure-les dins del pla de participació que s'haurà d'acabar d'elaborar pel mes d'octubre d'aquest any.

Activitats i informacions de la Lliga

Indígenes, quan la terra camina a la 2

La campanya *Indígenes, quan la terra camina* va visitar el programa *Para todos La 2* de la Televisió Espanyola el passat 15 de juny. Durant el programa, es va entrevistar a l'Elisenda Salomó, la coordinadora de la campanya, que donà a conèixer la tasca de la Lliga en aquest àmbit. També es presentà el documental *Amazònia, masato o petroli*. ■

Seminari Internacional sobre la RD del Congo

El dimecres 30 de juny tingué lloc la celebració del *I Seminari Internacional sobre la RD del Congo, 50 anys després de la Independència*. Amb aquest seminari la Lliga dels Drets dels Pobles acostà a la societat catalana la realitat d'un conflicte de múltiples actors, interessos i causes. Hi participaren destacats activistes i investigadors europeus/es i congolesos/es: Mbuyi Kabunda (professor i membre del Institut Internacional de Drets Humans d'Estrasburg), Itziar Ruiz-Giménez Arrieta (professora-doctora de Relacions Internacionals), Raf Custer (investigador de l'International Peace Information Service de Bèlgica), Cathy Kathungu Furaha (presidenta de Gadhop, directora de *Femmes Juristes pour les droits de la femme et de l'enfant*). ■

Presentació del llibre *Filosofia de Paz* amb la presència de Pepe Beunza

El 21 d'abril es va presentar el llibre *Filosofia de Paz* de l'Editorial Icària, juntament amb els seus editors: Francisco Fernández Buey, Jordi Mir Garcia i Enric Prat Carvajal i amb la presència també de Pepe Beunza (primer objector de consciència pacifista del servei militar obligatori a l'Estat espanyol). Amb aquest llibre es pretén promoure la filosofia de la pau a partir de la presentació i l'anàlisi del pensament elaborat per aquells autors més rellevants en la història de les idees occidentals. ■

Jornada sobre els drets humans a la Federació Russa

El 26 de maig es celebrà la *I Jornada sobre l'estat dels drets humans a la Federació Russa. Impunitat i repressió*. Donat que avui en dia existeix una forta repressió política i social a Rússia, que hi ha instaurada una fèrria censura en els mitjans de comunicació i que es vulneren els drets humans més bàsics, des de la Lliga dels Drets dels Pobles considerem necessari denunciar aquesta situació. A l'acte també s'hi presentà el llibre *Qui nés responsable. Crims de guerra a Txetxènia*. Hi assistiren ponents que ens aproparen al conflicte a través de les seves experiències vitals i reconeguts coneixements: Oksana Txélixeva (Societat d'Amistat Russotxetxena), Elena Sannikova (ONG Memorial), Olga Bobrova (periòdic *Novaia Gazeta*) i Svetlana Isàeva (Mares del Daguestan pels drets de l'home). ■

S.O.S. Congo!!.

Autor: Marc Calvet. IES Ferran Casablanques de Sabadell.

Concurs de contraportades 2009 per la Revista Papers. Motiu del concurs: l'Àfrica i els recursos naturals.